

مذاکرات مجلس

صورت مشروح مجلس روز یکشنبه ۲۴ مرداد ماه ۱۳۱۰ * (۲ ربیع الثانی ۱۳۵۰)

فهرست مذاکرات

(۱) تصویب صورت مجلس	(۶) شور قرارداد اقامت و بحریمائی بین ایران و یونان
(۲) تصویب چند فقره مرخصی	(۷) شور و تصویب لایحه تعیین نرخ سمیر جنس مالیاتی
(۳) تصویب اعتبارنامه حاج غلامحسین ملک	(۸) تقدیم سه فقره لایحه از طرف آقای وزیر مالیه
(۴) تصویب يك فقره لایحه از طرف رئیس كل صناعت	(۹) شور و تصویب لایحه استخدام مهندسين راه آهن
(۵) شور نسبت بیهودنامه ایران و نروژ	(۱۰) موقع و دستور جلسه بعد - ختم جلسه

مجلس يك ساعت و ربع قبل از ظهر بریاست آقای دادگرتشکیل گردید

صورت مجلس یکشنبه هفدهم مرداد ماه را آقای مؤید احمدی (منشی) قرائت نمودند * *

(۱ - تصویب صورت مجلس) (۱۷۷۶۷) داشت و در آنجا اسم برده شده بود لایحه در صورتیکه همان لایحه قبلاً تصویب شده بود و اسم قانون را داشت و مخصوصاً اینکه در ارقامش هم تفاوت حاصل شده بود و آن دو هزار تومان برای ساختمان مدرسه کرمانشاه است که وزیر مالیه در مجلس افزودند و مخیر هم قبول کرد و آن رأی گرفتیم بالاخره آن لایحه این تغییرات را کرد و فراموش شد در ضمن تغییر قانون گذشت در مستثنیاتش اشاره شده بود بیک لایحه که نمرة

رئیس - آقای فاطمی فرمایشی دارید.
 فاطمی - بنده قبل از دستور عرض دارم.
 رئیس - قبل از اینکه بتصویب صورت مجلس رأی بگیریم لازمست خاطر آقایان را مطلع کنم که در ضمن قانونی که راجع ببرداشت مساعده از عایدات ۱۳۰۹ و مخیر هم قبول کرد و آن رأی گرفتیم بالاخره آن لایحه این تغییرات را کرد و فراموش شد در ضمن تغییر قانون گذشت در مستثنیاتش اشاره شده بود بیک لایحه که نمرة

* این مذاکرات مشروح چهارمین جلسه از دوره هشتم تقنینیه . (مطابق قانون ۸ آذر ماه ۱۳۰۵)
دایرة تند نویسی و تحریر صورت مجلس

* اسامی غائبین جلسه گذشته که ضمن صورت مجلس خوانده شده است

- غائبین با اجازه - آقایان: هزار جریبی - تیمور ناش - دبستانی - میرزا حسین خان انشار - فزونی - امیر ابراهیمی - عراقی - اسکندری - آشتیانی - باستانی - چایچی - صفاری - فرشی - مقدم - فتوحی - حاج علی اکبر امین - ملک آرائی - مزدهی - افسر - اقبال -
- غائبین بی اجازه: آقایان: حاج میرزا حبیب الله امین - اعظم زنکنه - میرزا محمدخان وکیل - میرزا محمد تقی بروجردی - آقا رضا مهدوی - موقر - نواب یردی - آقا زاده سبزواری - مسعود ثابقی - محمد ناصر خان قشقایی .
- دیرآمدگان با اجازه - آقایان: دکتر امیر اعلم - اسفندیاری - رهبری - شریعت زاده .
- دیرآمدگان بی اجازه - آقایان: حاج محمد رضا بهبهانی - آقارضا بوشهری - اسدی - یونس آقا و هابزاده - اسمبلیخان قشقایی

این عبارت اصلاح شود حالا با استیجاز از مجلس با این تصریحات قانون مزبور بدولت اخطار میشود (صحیح است) در صورت مجلس نظر دیگری نیست؟ (خیر) صورت مجلس تصویب شد

بعضی از نمایندگان - دستور.

رئیس - وارد دستور شویم. (بلی)

[۲. تصویب چند فقره مرخصی]

رئیس - چند فقره خبر از کمیسیون عرایض و مرخصی

رسیده است قرائت میشود

خبر مرخصی آقای حسن آقا علوی

نماینده محترم آقای حسن آقا علوی بواسطه کمالات تقاضای چهل و پنج روز مرخصی از تاریخ ۱۷ مرداد نموده اند کمیسیون با اختصاص یک عشر از مقرری این مدت بمصرف مریضخانه حضرت عبدالعظیم با تقاضای ایشان موافق و اینک خبر آنرا تقدیم میدارد.

رئیس - آقای فرزند

فرهمنده - موافق

رئیس - آقای روحی

روحی - بنده با این مرخصی مخالفی ندارم خواستم یک تذکری به کمیسیون عرایض بدهم کمیسیون باید این اصل را در نظر بگیرد که به هر نماینده در ظرف یکسال یکماه مرخصی تعلق میگیرد مثل سایر کارکنان وزارتخانهها بیشتر از این حق ندارد دو ماه در ظرف دو سال حق دارد استفاده کند و تبعیض هم نمی شود که آقایان باین متوالیا مرخصی بگیرند یک نفر هم برای یک کاری مرخصی میخواهد آنوقت مجلس از اکثریت می افتد. باین جهت بنده عرض میکنم که باید این اصل را کمیسیون وجهه نظر خودش قرار بدهد که بهتر نماینده دو ماه مرخصی در ظرف دو سال بدهد و زیادت از آن هر قدر دلشان میخواهد استفاده کنند اما بدون حقوق و این تبعیض نشود و در واقع تضییع حق دیگران نشود زیرا این حقی است که همه ما داریم یکوقت ممکن است برای یکی از ماها کاری پیش آمد بکند و محتاج باشیم بمرخصی آنوقت نتیجه این می شود که مجلس از

نمودند) تصویب شد

[۳. تصویب نمایندگی آقای حاج غلامحسین خان ملک]

رئیس - بطوریکه خاطر آقایان مستحضر است در جلسه گذشته آقای وثوق نسبت بانتخاب آقای حاج غلامحسین خان ملک اظهار مخالفت نمودند ولی امروز مطابق شرحی که به بنده مرقوم داشته اند مخالفت ایشان نه صلاحیت و نه بطرز انتخاب آقای حاج غلامحسین ملک هیچیک نیست و بلکه تنها گله مندی از این دارند که ایشان حرفه را که قبول کرده اند چرا انجام نمیدهند حاضر میشوند بنده خاطر آقا را متذکر میشوم بطوریکه بنده را مطلع کرده اند که همین مدت غیبت برای انتظار تصویب اعتبار نامه خودشان بوده و البته بعد از تصویب حاضر میشوند و انجام وظیفه میکنند آقایانی که با صحت انتخاب ایشان موافقتند قیام فرمایند (اکثر قیام نمودند) تصویب شد

[۴. تقدیم یک فقره لایحه از طرف آقای رئیس کل صناعت]

فرخ (رئیس کل صناعت) - راجع بطرز عملیاتی که اداره صناعت در معدن شمشک در نظر دارد برای استخراج زغال سنگ چند ماده پیشنهاد شده است که تقدیم مقام ریاست میشود

(در اینموقع چند نفر از آقایان نمایندگان از مجلس خارج میشدند)

رئیس - آقایان اگر بیرون بروند مجلس از همین حالا از اکثریت می افتد.

[۵. شور عهد نامه ایران و نروژ]

رئیس - خبر کمیسیون امور خارجه راجع بعهدنامه بین دولتین ایران و نروژ مطرح است:

خبر کمیسیون

کمیسیون امور خارجه لایحه نمره ۵۰۷۹ دولت راجع بعهد نامه مودت و قرار داد تجارت و بحر پیمائی بین دولتین ایران و نروژ را با حضور آقای وزیر امور خارجه تحت شور و مذاقه قرار داده در نتیجه با ماده واحده پیشنهادی دولت موافقت حاصل شده اینک خبر آن را برای شور اول تقدیم مینماید.

رئیس - عین ماده واحده پیشنهادی دولت قرائت میشود

رئیس - آقای طاهری

طاهری - موافق

رئیس - مخالفی نیست (خیر) موافقین با مرخصی آقای نواب قیام فرمایند.

(اکثر قیام نمودند)

رئیس - تصویب شد.

خبر مرخصی آقای اقبال

نماینده محترم آقای اقبال برای رسیدگی بامورات محلی از تاریخ پنجم شهریور ۱۳۱۰ تقاضای دو ماه تمدید مرخصی نموده اند کمیسیون با چهل روز از مدت مورد تقاضا و اختصاص یک عشر از مقرری آن بمصرف مریضخانه حضرت عبدالعظیم با تقاضای ایشان موافق و اینک خبر آن را تقدیم میدارد.

رئیس - مخالفی نیست (خیر) موافقین قیام فرمایند

(اکثر قیام نمودند)

رئیس - تصویب شد.

خبر مرخصی آقای مجد ضیائی

نماینده محترم آقای مجد ضیائی برای رسیدگی بامورات محلی از تاریخ ۳ شهریور ۱۳۱۰ تقاضای چهل روز مرخصی نموده اند کمیسیون با اختصاص یک عشر از مقرری این مدت بمصرف مریضخانه حضرت عبدالعظیم با تقاضای ایشان موافق و اینک خبر آن را تقدیم میدارد

رئیس - موافقین با مرخصی آقای مجد ضیائی قیام

فرمایند

(اکثر قیام نمودند)

رئیس - تصویب شد

خبر مرخصی آقای فتحعلی خان بختیار

نماینده محترم آقای فتحعلی خان بختیار بواسطه کمالات از تاریخ حرکت تقاضای چهل و پنج روز مرخصی نموده اند کمیسیون با اختصاص یک عشر از مقرری این مدت بمصرف مریضخانه حضرت عبدالعظیم با تقاضای ایشان موافق و اینک خبر آن را تقدیم میدارد.

رئیس - آقایان موافقین قیام فرمایند (اکثر قیام

اکثریت می افتد و به ماها هم مجال مرخصی نمی دهند. غرض این بود که اگر کمیسیون این نکته را رعایت بکند همه ماها راضی خواهیم بود و مانعی ندارد و همه ماها متوالیا و متوا بآ از این مرخصی استفاده میکنیم.

کازرونی - اجازه میفرمائید؟

رئیس - مخبر هستید؟

کازرونی - بلی

رئیس - بفرمائید.

کازرونی - بنده تصدیق میکنم که قانون حق میدهد به مستخدم دولتی که سالی یکماه مرخصی بگیرد. لکن ما همچو قانونی نداریم و ثانیاً همان مستخدم رسمی دولت که یکماه استفاده میکند بعنوان مرخصی اگر در ظرف یکسال مریض شد یا در نتیجه یک قضیه یک عذر موجه محسوسی داشت ممکن است وزارتخانه عوض یکماه چهار ماه پنجمه بآنها مرخصی بدهد (روحی - نمیدهد) (بعضی از نمایندگان - میدهد) میدهد. در هر صورت اولاً بنده عرض کردم ما همچو قانونی نداریم ثانیاً من حیث المجموع نمایندگان سالی یکماه هم استفاده نمیکنند از مرخصی و هیچوقت هم مرخصی نمیخواهند اینک در محل یک کارهایی داشته باشند که یک رابطه قوی با کالشان داشته باشد و خیلی هم رعایت می شود و اطراف قضیه را هم در کمیسیون ملاحظه می کنند اگر عذر موجهی هم نداشته باشد بآنها اجازه نخواهند داد مطمئن باشید.

رئیس - آقایانی که با مرخصی آقای علوی موافقتند

قیام فرمایند

(اکثر قیام نمودند)

رئیس - تصویب شد

خبر مرخصی آقای میرزا محمد حسین خان نواب

آقای میرزا محمد حسین خان نواب نماینده محترم تقاضای دو ماه مرخصی از تاریخ حرکت نموده اند کمیسیون با تقاضای ایشان و تخصیص یک عشر از مقرری مدت مرخصی بمریضخانه حضرت عبدالعظیم موافق و اینک خبر آن را تقدیم میدارد.

ماده واحده - مجلس شورای ملی عهد نامه مودت و تجارت و بحر پیمائی مشتمل بر بیست و پنج ماده را که در تاریخ هشتم ماه مه ۱۹۳۰ مطابق با ۱۸ اردی بهشت ۱۳۰۹ شمسی بین نمایندگان ایران و تروژ امضاء شده است تصویب و اجازه مبادله نسخ صحه شده آنرا بدولت می دهد.

رئیس - شور در کلیات است اعتراضی نرسیده است رای میگیریم بورود در شور مواد موافقین قیام فرمایند (اکثر قیام نمودند)

رئیس - تصویب شد. در ماده يك تا ماده ۲۵ نسبت به هیچیک از مواد اعتراضی نرسیده است. رای میگیریم بورود در شور دوم موافقین با ورود در شور دوم قیام فرمایند (اکثر برخاستند) تصویب شد

[۶- شور قرار داد اقامت و بحر پیمائی بین ایران و یونان] رئیس - قرار داد اقامت و تجارت و بحر پیمائی بین دولت ایران و یونان خبر کمیسیون امور خارجه در این موضوع قرائت میشود.

خبر کمیسیون کمیسیون امور خارجه لایحه نمره ۴۶۸۱ دولت راجع بعهد نامه مودت و قرار داد اقامت و تجارت و بحر پیمائی بین دولتین ایران و یونان را با حضور آقای وزیر امور خارجه مورد بحث و شور قرار داده نظر باینکه مواد عهد نامه و قرار داد های مزبور کاملاً بر روی اصل معامله متقابل و تساوی و اصول حقوق عمومی بین المللی تنظیم شده لهذا با ماده واحده پیشنهادی دولت موافقت نموده و اینك خبر آنرا تقدیم مینماید

رئیس - عین ماده واحده پیشنهادی دولت قرائت میشود. ماده واحده - مجلس شورای ملی عهد نامه مودت مشتمل بر شش ماده و يك پروتکل اختتامیه و قرار داد اقامت و تجارت و بحر پیمائی مشتمل بر هفده ماده و يك پروتکل اختتامیه را که در تاریخ نهم ژانویه ۱۹۳۱ مطابق با نوزدهم دیماه ۱۳۰۹ شمسی بین نمایندگان ایران و یونان امضاء شده تصویب و اجازه مبادله نسخ

صحه شده آنها را بدولت میدهد. رئیس - مذاکره در کلیات است. اعتراضی نرسیده است. آقایانی که با ورود در شور مواد موافقت دارند قیام فرمایند (اکثر قیام نمودند)

رئیس - تصویب شد. در ماده يك تا شش پروتکل اختتامیه و سایر مواد هیچکدام اعتراضی نرسیده است. رای میگیریم بورود در شور دوم موافقین قیام فرمایند (اکثر برخاستند) تصویب شد.

[۷- طرح و تصویب خبر راجع به ترتیب تعیین نرخ تسعیر اجناس مالیاتی]

رئیس - آقای اعتبار تقاضا کرده اند که بلافاصله خبر کمیسیون قوانین مالیه راجع بترتیب تسعیر جنس مالیاتی مطرح شود (صحیح است) نظر آقای وزیر مالیه هم همین است (وزیر مالیه - بلی) خبر کمیسیون قوانین مالیه در این خصوص:

خبر کمیسیون کمیسیون قوانین مالیه در جلسه پنجشنبه هفتم امرداد ۱۳۱۰ لایحه نمره ۱۷۷۶۵ دولت را در خصوص نرخ تسعیر اجناس مالیاتی با حضور آقای وزیر مالیه تحت شور در آورده در نتیجه ماده واحده ذیل تصویب و خبر آن بشرح ذیل تقدیم میگردد:

ماده واحده - وزارت مالیه مکلف است در هذمه السنه در هر حوزه که نرخ متوسط عادلّه جنس در سه ماه بعد از بر داشت محصول معادل يك نلک یا بیشتر از نرخ تسعیر کمیسیون مذکور در ماده اول قانون متمم میزری مصوب (آبانماه ۱۳۰۹) و قانون مصوب ۲۰ تیر ماه ۱۳۱۰ کمتر بوده باشد بجای میزان تسعیر کمیسیون مزبور همان قیمت سه ماهه بعد از موسم خرمن را از مو دیان دریافت نمایند رئیس - بطوریکه خاطر آقایان محترم مطلع است فوریت اول این قانون در جلسات قبل تصویب شده است ماده واحده مطرح است. آقای وثوق وثوق - موافقم.

رئیس - آقای اعتبار اعتبار - بنظر بنده این قانون مهمترین قانونی است که مجلس بطور عادلانه وضع میکند. و يك ترتیب خیلی عادلانه است. فقط اینجا نظری که بنده داشتم در مورد هذمه السنه بود وقتی که ما برخوردیم باینکه يك چنین وضعیتی در ولایات هست و قیمت جنس از نرخ تعیینی خیلی ارزان تر است این فقط در هذمه السنه نیست ممکن است در سه ۱۳۱۱ هم يك همچو ترتیبی پیش بیاید و آنوقت باز دولت مجبور شود يك همچو قانونی بسازد و اگر نباشد دچار زحمت می شود زیرا ما اینجا قید

میکنیم اگر يك نلک از نرخ عادی قیمت نرخ تعیینی تجاوز بکند این حق را دارد وزارت مالیه که يك چنین معامله بکند و بعقیده بنده در هر موقعی که اینطور بشود باز همین حال را دارد و باید این حق را داشته باشد. حالا امسال سال آتی هر وقت دیگر این وضعیت باشد وزارت مالیه مکلف است این قانون را اجرا کند حالا هم همینطور است در هر کجا که هست وزارت مالیه مکلف است يك چنین تصمیمی را اجرا کند. به علاوه بنظر بنده قسمت سه ماه هم زیاد است سه ماه بعد از برداشت خرمن این را یکماه اگر بگذاریم سهلتر است و برای مؤدیان پرداخت سهلتر است تا اینکه سه ماه بکنند آنوقت پرداخت مالیات دچار اشکال بیشتری می شود در قسمت دومش بنده اصراری ندارم ولی در قسمت هذمه السنه اش عرض میکنم. که اگر در سال های بعد هم این ترتیب پیش آمد باید مطابق این قانون عمل شود.

وزیر مالیه - بنده با هیچکدام از ملاحظاتی آقای اعتبار نمی توانم موافقت کنم. این موضوع هذمه السنه قبلاً هم در کمیسیون مطرح شد شرح دادم و مذاکراتی که شد عرض کردم که الآن يك ترتیب جاری است و نظاماتی در ولایات هست و کمیسیونهایی مرتباً برای این کار هستند. و چون يك قسمت از کار کمیسیونها معطل مانده این قانون را برای هذمه السنه با عجله آوردیم اگر بنا شود برای همیشه قانون گذاشته شود در واقع مثل این است که قانون متمم میزری را تفسیر کنیم و این

محتاج به مطالعات بیشتری است. آن مطالعات را اول باید بکنیم و بعد اگر لازم بود آن قانون را بیاوریم و امیدوارم چنانچه عرض کردم بشود. ولی امسال فوق العاده جنس در بعضی ولایات تنزل کرده مثل این است که يك حادثه فوق العاده شده مثل آفت ارضی و سماوی و امیدواریم همیشه اینطور نباشد و برای اینکه تصور نشود که مقصود بنده این است که نمیخواهم نان ارزان شود عرض میکنم اگر نان خیلی ارزان شود و از قیمت حقیقی خودش کمتر بشود مردم از کسب و کار و زرع و زراعت صرف نظر میکنند پس باید بحد اعتدال باشد و ما غرضمان اصلاً این بوده و هست که مسئله مالیات تقد و جنس (اگر چه الآن در واقع جنس تغییر و تبدیل می شود) در آبه بطوری از همدیگر باید تفکیک شود که يك وقتی فراموش هم شود که احتمال بدهیم ارتباطی با جنس دارد. و برای کسیکه پنجمان مالیات باید بدهد يك وقتی میشود که خود این پنجمان يك مبلغ خیلی کوچکی خواهد بود و این تناسی نخواهد داشت با آن چیزی که او باید بدهد و اگر واقعاً در سال آینده فرض کنیم همچو چیزی پیش بیاید البته مطالعه بیشتری میکنیم و يك لایحه که کاملاً جزئیات را حاوی باشد میاوریم و بحث می کنیم. ولی عجلتاً اجازه فرمائید همینطور باشد. چون کمیسیونها معطل کاراند بعضی جاها راپورتشان را داده اند و بعضی جاها معطل این لایحه هستند. این لایحه آن اندازه که محتاج مذاکره و مشورت بوده است شده. آقایان مذاکرات خودشان را در کمیسیون فرموده و نظریات تنقیح شده پس اگر لطف فرمائید زود تر بگذرد بهتر است.

رئیس - آقای ملک ملک مدنی - عرضی ندارم رئیس - آقای دیبا طباطبائی دیبا - ظاهر این ماده این است در محلهائی که کمیسیون تسعیر کرده این ترتیب معمول میشود ولی در هذمه السنه ممکن است يك محلهائی باشد که کمیسیون هنوز تسعیر نکرده باشد. بنظر بنده این طور میرسد در محلهائی

که کمیسیون هنوز تسعیر نکرده اگر این ترتیب باشد ممکن است کمیسیون تسعیر کرده و زیاد کند این را بنده خواستم عرض کنم و توضیح میخوام از آقای وزیر مالیه که این ماده اعم از این است که کمیسیون تسعیر کرده یا نکرد. و با مخصوص بان محلهائی است که کمیسیون تسعیر کرده یا هر دو؟

وزیر مالیه - این نکته را که آقا فرمودند بنده درست نمیتوانم تصور بکنم همچو چیزی پیش میاید در خود کمیسیون دقت های لازمه بعمل می آید. کمیسیون تنها مأمور دولت نیست. نماینده مالک دارد، معتمدین محل دارد، نماینده زارع حکومت و بلدیه دارد. با وجود همه این ها اگر بخواهند زور بگویند و جنسی که در بازار سه تومان است دولت بگوید پنج تومان است الان هم می توانستند بگویند این را ممکن است ما رسیدگی کنیم و مأمورین خودمان را تنبیه کنیم که چرا همچو خلاف بدیهی را کردید و روز روشن در شهر نزدیک، در بازار عمومی يك چیزی که قیمتش سه تومان است شش تومان بگیرند! این ممکن نیست. و اگر اتفاق بیافتد میتوانید بگوئید و البته مثل سایر زیاده روی ها و بی حسابی ها بساید جلوگیری کنیم از آن و این جا هم ماضی و مستقبل ندارد و بطور مطلق است. گفتند از نرخ تسعیری کمیسیون که در قانون پیش بینی شده حالا آن کمیسیون چه قبل از این قانون تشکیل شده باشد چه بعد از آن منعقد شود. طباطبائی دیبا - بسیار خوب.

رئیس - اشکال دیگری نیست؟ (اظهار شد - خیر)

رای میگیریم بماده واحده با ورقه موافقتین ورقه سفید خواهند داد.

(اخذ شماره آراء بعمل آمده شصت و پنج ورقه سفید تعداد شد)

رئیس - عده حاضر در موقع اعلام رأی هشتاد و با کثرت شصت و پنج رأی تصویب شد * آقای وزیر طرق فرمایشی دارید

کاظمی وزیر طرق - خواستم استدعا کنم لایحه استخدام مهندسين مطرح شود

[۸ - تقدیم سه فقره لایحه از طرف آقای وزیر مالیه]

رئیس - آقای وزیر مالیه فرمایشی دارید؟
وزیر مالیه - بنده فقط سه لایحه دارم که تقدیم میکنم و مرخص میشوم. يك لایحه است باز برای اعتبار اضافی نظمی بابت تفاوت قیمت ملبوس و همچنین ساختمان محاس. البته میدانید در کمیسیون آقایان ملاحظه میفرمایند - یکی دیگر لایحه است برای مستغلات انتقالی. چون لایحه قانونی خالصه انتقالی از مجلس گذشته مربوط باملاک مزروعی بوده است. و حالا از مدتی باینطرف یعنی از همانوقت باینطرف بعضی مستغلاتی است که خالصه بوده و ترتیب خالصه انتقالی داشته است میخوایم این کار هم تسویه شود. يك لایحه هم هست که در واقع تشریفات قانونی است. باین معنی اختلاف حسابی فیما بین اداره راه آهن تبریز و وزارت مالیه است. این راجع به تفسیر قانون است که اگر يك نوع تفسیر شود صد و چند هزار تومان خسزانه از راه آهن تبریز طلبکار میشود. و اگر نوع دیگر تفسیر شود آنها طلبکارند بالاخره يك طوری ترتیب داده شده

که هیچکدام از یکدیگر طلبکار نشوند و يك قانونی است برای این کار. که دفاتر خزانه مرتب شود.

[۹ - طرح و تصویب لایحه استخدام مهندسين راه آهن] رئیس - خبر کمیسیون بودجه راجع با استخدام شصت و هفت نفر مهندس برای راه آهن قرائت میشود.

خبر کمیسیون

کمیسیون بودجه با حضور آقای وزیر طرق لایحه شماره ۸۸۷۳ پیشنهادی دولت راجع با استخدام ۶۷ نفر مهندس و کمک مهندس را از خارجه برای تکمیل راه آهن مطرح و مورد دقت قرار داد. بالاخره از نظر ساختمان و تکمیل راه آهن با استخدام مهندسين مزبور موافقت و با جلب نظریه دولت ماده واحده را بشرح ذیل اصلاح و اینک برای تصویب مجلس شورای ملی تقدیم میدارد:
ماده واحده - بوزارت طرق اجازه داده می شود که ۶۷ نفر مهندسین و کمک مهندسین و اعضاء فنی را که برای تکمیل راه آهن از بندر شاهپور تا ذرفول و نقشه برداری و ساختمان جدید راه آهن از ذرفول رو شمال و از علی آباد رو جنوب لازمست و همچنین مهندسينی را که برای تشکیل اداره فنی در مرکز و بهره برداری راه آهن شمال و جنوب ضرور باشد و اعتبار سالیانه حقوق و مخارج مسافرت آنها از خارجه بایران و بالعکس از چهار صد و چهل هزار تومان تجاوز نماید برای مدت درسا از اتباع ممالک خارجه که ملیت آنها با تشخیص هیئت وزراء به تصویب کمیسیون امور خارجه مجلس شورای ملی خواهد رسید استخدام نماید.

رئیس - خبر کمیسیون امور خارجه در این خصوص:

خبر کمیسیون

کمیسیون امور خارجه در جلسه ۱۷ امرداد ۱۳۱۰ لایحه نمره ۸۸۷۳ دولت را راجع با استخدام ۶۷ نفر مهندسین راه آهن با حضور آقای وزیر طرق و شوارع مطرح نموده و در نتیجه بانظر کمیسیون بودجه در قسمت تشخیص ملیت موافقت حاصل شد اینک خبر آنرا تقدیم مینمایم.

رئیس ماده واحده مطرح است. آقای مؤید احمدی

مؤید احمدی - عرض کنم بنده با اصل لایحه مخالف

نیستم. اگر چه بنظر بنده خیلی لایحه مهمی است. وقتی که به قوانین هشت دوره مجلس و استخدام های خارجی ملاحظه کنیم این اول مرتبه ایست که در يك لایحه شصت و هفت نفر استخدام می شوند. اگر چه موضوع راه آهن است و موضوع مهمی است. ولی بنده در این موضوع داخل نمی شوم. لکن تا بحال مطابق قوانین و سوابق وقتی که اتباع خارجه را استخدام میکردیم از هر ملکیتی ملیت آنها را مجلس شورای ملی معین میکرد که از ملت فرانسه باشد یا بلژیک یا ژاپون باشد یا هر دولتی. لکن در این لایحه ملیت معین نشده که این ها را از کدام دولت استخدام میکند. و این طوری که کمیسیون امور خارجه تصویب کرده بنظر بنده مخالف می شود با قانون. بعلمت اینکه ملیت را کمیسیون امور خارجه معین میکند و به مجلس راپورت میدهد نه اینکه او گذار کردیم به هیئت دولت و هر چه آنها بانظر کمیسیون خارجه معین کردند ما موافقت کنیم و از این نقطه نظر به عقیده بنده اهمیت بیشتری دارد و آن این است که مداخله قوه مجریه است در قوه مقننه. قانون اساسی ما تجزیه کرده است قوه مقننه قوه مجریه قوه قضائیه و امور ایشان هم از هم تفکیک شده و مداخله در اموریکه نباید بکنند و مطابق قانون این حق به قوه مقننه داده شده است که دولت در نظر بگیرد از فلان ملت استخدام کند فرض کنیم پنج نفر مستخدم از فرانسه یا بلژیک یا از دول دیگر استخدام کند دولت نظرش آزاد است لایحه میاید به مجلس. مجلس ممکن است با ملیت این مستخدم موافقت نکند و رد کند آنوقت ما این حق قوه مقننه را تقریباً میدهم به قوه مجریه یعنی هیئت دولت از هر ملتی که صلاح دانست بگیرد. و این بنظر بنده چیز خوبی نیست و مداخله قوه مجریه می شود در امور قوه مقننه را تقریباً میدهم به قوه مجریه یعنی هیئت دولت از می خواهند استخدام کنند ملیتش را معین کنند و بیاورند به مجلس مجلس هم البته نظر باطمینانی که به هیئت دولت حاضره دارد تصویب می کند. این چون سر بسته که می خواهند از هر ملتی انتخاب کنند بنظر بنده چیز خوبی نیست و بهتر این است که ملیت این مستخدمین معلوم باشد.

رئیس - آقای روحی موافقت؟

روحی - عرضی ندارم

رئیس - آقای طباطبائی دیبا

طباطبائی دیبا - مخالفم

رئیس آقای رهنما. (غائبند) آقای ملک

ملک مدنی - عرضی ندارم

رئیس - آقای ملک زاده

دکتر ملک زاده - عرضی ندارم

رئیس - آقای بیات

مرتضی قلی خان بیات - بنده يك توضیحی میخواستم

رئیس - تامل بفرمایند آقای روحی بفرمائید.

روحی - خواستم سئوالی از مخبر کمیسیون خارج

بکنم. البته بنده آنچه دولت صلاح بداند عین صلاح

میدانم و حالا شاید نخواسته اند خیلی عجله در تعیین ملیت

مهندسين بنمایند. و خواسته اند آنها را بایک مطالعه

انتخاب کرده باشند بسیار خوب. دولت این طور صلاح

دانسته است عین صوابست ولی نمیدانم مخبر کمیسیون

امور خارجه چطور خبر داده است و ملیت آنها را هنوز

تشخیص نداده است. این ایراد بنده است والا اصل لایحه

خیلی هم مورد بوده و نهایت ضرورت را داشته است

البته برای این که راه آهن بکشند سرعت هم باشد این

کار مفید است. فقط این را خواستم توضیح بدهم.

وزیر عدلیه - بنده تصور میکنم آقایان خودشان

باهمیت فوق العاده کار راه آهن متوجه هستند و البته

میل دارند بهتر ترتیبی و بهر شکلی که بشود کمتر اتلاف

وقت شود و این ساختمان تمام شود و دولت هم بتواند

این قسمتی که پیش بینی کرده است انجام بدهد برای

این کار و قتیکه انسان نتیجه را بخواهد در مقدمات هم

باید روی همان منطق کار کند. و قتیکه سرعت بخواهد

کاری بشود باید در مقدمات آنهم همین اصل سرعت را

ملاحظه کند. اگر بنا شود هر مستخدمی هر مهندسی هر کک

مهندسی را دولت بیاورد لایحه برایش بیاورد به مجلس شورای

کمان میکنم نمایندگان محترم هم متوجه آن اصل هستند

و منظور نظر است و بنده هم موافقم و آن این است که

تعیین ملیت و انتخاب مستخدم خارجی تنها بنظر دولت نباشد

و با تصویب يك مقام دیگری هم باشد این است که ما آمده ایم

وراء حلی پیدا کرده ایم. نه اینکه در هر موردی بمجلس

شورای ملی بیاید. چون از پیش نمیشود معین کرد پس اینکه

نمیشود يك مرتبه در ضمن يك لایحه معلوم شود و نمیشود

که در هر موردی يك لایحه بیاوریم و وقت زیادی

تلف میشود و نه این هم که دولت بخیال خودش مستخدم

را انتخات کرده باشد. این است که خیال شد اگر آقایان

موافقت بفرمایند ما این اجازه را داشته باشیم که پس از

اینکه مذاکره کردیم و از جاهای لازمه مهندس پیدا

کردیم آنوقت بیاوریم و بتصویب کمیسیون امور خارجه

برسانیم و در صورتیکه کمیسیون خارجه تصویب کرد ما

بتوانیم استخدام کنیم که نه تنها اجازه بدولت داده شده

باشد و نه لازم باشد که برای هر يك نفر يك لایحه به

مجلس بیاوریم و بنده نمیدانم در این موضوع چه اشکال

حقیقی است. البته در هر موضوعی انسان می تواند

اشکالات پیدا کند و در نظر بگیرد اما حقیقت چه خواهد

شد که اگر این ملیت هائی که ما امروز نمی توانیم معین

کنیم بطور قطع چون شصت و هفت نفرند. اگر يك نفر

ببود اشکالی نداشت لکن چون شصت و هفت نفر است.

قسمتهای مختلف است مسئله حقوق و تخصصشان است که

یکی یکی باید معلوم شود بعد از اینکه اشخاص را پیدا

کردیم و معلوم کردیم که رجوع کنیم بان مقامی که

باید ملیت را تصویب کند.

کازرونی - اشکالتی این است که موقتی است.

رئیس - آقای دیبا

طباطبائی دیبا - فرمایشات آقای وزیر عدلیه تماماً صحیح

است ولی در مقابل قانون ۲۳ عقرب ۳۰۱ بنده عقیده ام

این است که فایده ندارد. این ترتیبی که فرمودند صحیح است

راجع به ملیت يك ترتیب دیگری باید بدهند و این لایحه

قانونی میخواهد در مقابل آن قانونی که از مجلس تصویب

شده است زیرا صریحاً قانون گذشته است که ملیت

را باید بمجلس تصویب کند و در این ماده تعیین ملیت با دولت

است و کمیسیون خارجه بنظر بنده وجه حلی که بنظر میاید این است

در این ماده واحده اگر يك لفظ استثناء علاوه کنیم عیب

ندارد که آن قانون بقوت خود باقی بماند و ضمناً

مقصود دولت هم بعمل بیاید این است که يك پیشنهادی

هم تقدیم میکنم.

وزیر عدلیه - بنده تصور میکنم در اساس که با هم

هیچ اختلاف نداشته باشیم بجهت اینکه خود اینکه

رای داده شود بيك قانونی بطور استثناء در مورد مهندسين

و کک مهندسين طرق است دولت هم هیچ نظری نداشته

که بطور زیر جلی و باصطلاح قاچاق و بواشکی بیاید

اینجا در ضمن يك قسمت قانونی را لغو بکنند همچو چیزی

عملی هم نبوده است برای اینکه این را آورده است فقط

برای این مورد ولی با وجود این اگر باز صلاح بدانید

که نوشته شود استثنائاً بوزارت طرق اجازه داده میشود

مانعی ندارد زیرا عرض کردم چون عده زیادی هستند

و هر روز آمدن بمجلس شورای ملی اسباب زحمت است

نمیشود حالا با وجود این اشکالی نیست که نوشته شود

که استثناء اجازه داده میشود شصت و هفت نفر مهندس

الی آخر

رئیس - آقای رهنما

رهنما - این لایحه موقعی که در کمیسیون خارجه

مطرح شد در يك قسمت مذاکرات شد که آقای وزیر

طرق هم تشریف داشتند و آن راجع بملیت مستخدمینی

بود که در این لایحه ذکر شده

رئیس - (خطاب بیکی از نمایندگان) آقای بیرون

میروید عده از کفایت مذاکرات نیفتد نمیشود نطق کرد

رهنما - در اینجا همچو بنظر رسید که با تصویب

کمیسیون خارجه قید شود و این لایحه از مجلس بگذرد

این قدمی که در آنجا بر داشته شد در اینجا باز مذاکره

تاریخ آینده ایران برای خودش میگذارد برای اینکه راه آهن یکی از آثار بزرگ يك دولتی است از آثار بزرگ ملتی است که در تمدن زندگی میکند این را بنده خواستم بپرسم که آیا خیال میکند وزارت طرق که باشست و هفت نفر مهندس یا مستخدم خارجی بهتر میشود راه آهن کشید یا اینکه نه مثل اینکه سایر ممالک میکنند با اینکه آنها اطلاعاتشان در امور راه آهن از ما خیلی بیشتر است بهتر خواهد بود این واقعا يك استفهامی است که بنده میگویم (که این خیال من هم مستنبط از خواندن آنها و اطلاعات مختلفی است که پیدا کرده ام) خیال می کنم از پاره چیزها وقتی که انسان خودش يك چیزی را نمیداند سوابقی نداشته باو بالاخره باید بدهد بکسانیکه میدانند این هیچ نه نقصی است و نه عیبی است نه بدی است راه آهن کشیدن يك تربیتی دارد يك کپانیهای هست برای اینکار يك عده متخصصینی هست برای این کار و يك اطلاعاتی هست که آنها دارند بنده خیال میکنم این طریق اضع است و بصرفه هم نزدیکتر این عقیده شخصی بنده است که خیلی هم درش اصرار ندارم و اگر آقای وزیر طرق یا آقای وزیر عدلیه که حالا دارند یاد داشت میکنند که جواب عرایض بنده را بدهند بفرمایند که آن ترتیب را تجربه کردیم بالاخره این يك سدی است که پیش بنده میکشند که خیال میکنند صرفه بیشتر است که ما شصت و هفت نفر مهندس استخدام کنیم و خودمان درست کنیم بهر صورت این يك تذکری است که بنده دادم که این تذکره اگر مفید باشد مورد مطالعه شان قرار بدهند.

وزیر عدلیه - گاهی میشود یکی از مسائلی که خیلی بنظر ساده می آید برای اینکه شخص از روی سادگی بدون اینکه يك فکری را در دماغ خودش جا داده باشد آورده است او را بعد يك صورتی پیدا میکند که خود انسان حیرت میکند که آیا حقیقت مسئله همان اندازه اهمیت دارد که بنظر آقایان رسیده است یا ما این قدر اهمیت میدهم بنده بواسطه یواش دارم تردید پیدا

میشود که کافی نیست و حقیقه هم کافی نیست برای اینکه ملیت مستخدمین خارجی یکی از مسائل مهمی است که همیشه بایستی با تصویب مجلس باشد با تصویب جلسه علنی مجلس باشد امروز اکثر نمایندگان مجلس بلکه اتفاق مجلس به هیئت دولت نهایت اعتماد را دارند چنانچه در لوائح مشاهده میشود با يك اکثریت فوق العاده تصویب میشود در این قانون با وجود این اعتماد خود هیئت دولت راضی نشوند که این سابقه و اساسی بشود برای استخدام ها اینرا تجویز نکنند خود هیئت دولت و بگذارند که ملیت آنها در جلسه علنی مجلس تصویب شود چون این يك اصلی است بسیار مهم و خیلی دقیق (کازرونی - صحیح است) در صورتیکه استخدام اینها را لایحه اش را بیاورند بمجلس بنده خیال نمیکنم از يك جلسه بجزسه دیگر بیفتد.

(کازرونی - صحیح است والله راست میگویند) عقیده دارم که لایحه آنها بیاورند برای اینکه واقعا اکثریت مجلس عقیده و اطمینان به هیئت دولت دارند و اینکه می بینید تسریع میکنند در کارهای هیئت دولت این از اطمینان است و از کارهای خوب هم هست در مجالس دنیا همیشه اکثریت هائی که بادولت کار میکردند اند همینطور بوده است در اینجا کله استثناء هم بگذارید گذاشتن کلمه استثناء سابقه خواهد داد برای استثنای دیگری که در موارد دیگر هم پیش بیاید از این گذشته بنده يك استواری میخواستم از آقای وزیر طرق بکنم و آن البته بنظر خود آقایان است بنده فقط میخواستم توضیح بدهند و آن این است که شصت و هفت نفر مهندس که استخدام میشود برای راه آهن مملکت ما مثل اینکه همه چیزش روبه نوبه نوبی و تجدید زندگی و تجدید حیات است یکی از مسائلی که در ادوار گذشته هیچ سابقه نداشته فقط در مرامنامه ها در مقالات و روزنامه ها و کنفرانس ها یاد میشود راه آهن بوده امروز دولت ایران دارد آنرا عملی میکنند و یکی از قدمهای بسیار بزرگی است که برداشتند و یکی از افتخاراتی است که در

میکم. بعد از این مقدمه در جواب نماینده محترم عرض میکنم که امروز به بینم ما خودمان باید بسازیم یا اینکه باید بکمپانی ها بدهیم و قبیکه ما خودمان بخواهیم این کار را بکنیم طبعاً تمام آن مشکلاتی که برای يك کمپانی یا يك تجارتخانه در عمل هست دولت هم وقتی بخواهد يك کاری بکند دچار آن مشکلات خواهد شد. امروز و قبیکه يك تجارتخانه میخواهد يك کاری بکند در يك مملکت با کمال سهولت میکند ولی وقتی دولت میخواهد يك کاری بکند باید مناقصه بگذارد با يك فرمالیته هائی و بارها می شود که خیلی بدتر نتیجه حاصل می شود گرا تر برایش تمام می شود و بالاخره دلش خوش است که مطابق قانون محاسبات عمومی رفتار کرده ولی از نقطه نظر تجارت خیلی بد شده است شما که فکرتان رفته روی اینکه خیلی خوب است دیگران بسازند یا اینکه تجارنی بسازند در این يك قسمت که میخواهند تجارنی کار کنند و وقت زیاد تلف نکنند اولاً موافقت بکنید امروز دولت می آید مذاکره می کند روی مرفه حلس زده است که شصت و هفت نفر مهندس و يك مهندس لازم دارد که در فلان قسمت امریکا فلان قسمت آلمان یا مملکت دیگر چند نفر از آنها را پیدا کنند و يك میزانی را قطع میکنند و می آورند صرف این مسئله که نیست رساندن تصویب کمیسیون خارجه چند نفر از آقایان محترم را خواهش کردن، جمع شدن و روز جلسه معین کردن و اینها هست اینها را می شود در يك روز انجام داد ولی میگویند خیر باید بیاید بمجلس شورای ملی و با اصطلاح عوامانه خودمان میگوئیم آهك را تویش آب ریخته اند و بنا میخواهد آقا میگویند نمی شود چرا نمی شود برای اینکه ما باید مطابق قانون محاسبات عمومی و اینها رفتار کنیم میگویند نمی شود آهك خراب می شود يك مقدار عمل اینجاست مهندس باید برود ترتیب کار را بدهد میگوئیم کار را باید اینجور کرد و این مقدمات را فراهم آورد چون از نقطه نظر قانون کار خیالی خوب شده حالا از نقطه نظر مادی ضرر برده ایم يك مسئله است علیحده. آقا

يك کسی که میخواهد راه آهن بکشد باید که ادوات و ابزارش مقدمانش بالاخره به آن سرعتی که لازم است فراهم شود و اگر دیر بشود چون این دستگاه هست عمله و اجزایش يك قسمتی هست که باید اداره کنند يك مهندسینی میخواهند معین کنند این عمله و دستگاه بالاخره حقوق میگیرند مزد میگیرند وقت تلف میشود خوب حالا شما بفرمایند چه اهمیت دارد از يك جلسه جلسه دیگر بپندد يك دفعه و آقا که دولت پیدا نمیکند امروز سه نفر را پیدا میکنیم بعد در يك جلسه مجلس شورای ملی مذاکره میکنیم در صورتیکه انشاء الله مساعدت شود در صورتیکه آخر وقت نشود در صورتیکه از این پرگوئی بنده آقایان خسته نشوند و اوقاتشان ناخوش شود ولی پرگوئی گاهی هم مؤثر است برای اینکه آقایان خسته شوند و مطالب زودتر بگذرد (خنده نمایندگان) تازه در اینصورت ماسه نفر را آرزو گذرانده ایم و باقی میماند برای هتة دیگر بعد از يك روز دیگر همین ترتیب است پس فکر بفرمایند که نقطه نظر ساختمان راه آهن است و باید تسریع کرد و این مسئله هم مسئله دولت نیست دولت من حیث اینکه دولت است این کار را نمیکند واقعا مثل اینکه يك کمپانی است و آمده است این کار را میکند باید سعی کند حتی الامکان زودتر این کار را بکند و کمتر خرج بکند يك مطلب را عرض میکنم در تمام فرمایشاتی که شده است و دو نفر از آقایان نمایندگان محترم فرمودند که آن مطلب اساسی و مهم است که دولت خودش هم نمیکند و میل ندارد که تنها با نظر خودش مستخدمینی را که معین میکند از نقطه نظر ملیت انتخاب کند میل دارد این اصل محفوظ بماند حالا چون يك عده زیادی هستند برای اینکاری که در جریان است این ترتیب بنظر عملی می آید بلی جناب عالی می توانید بفرمایند برای اداره کل صنعت فرضاً اگر کسی را بخواهیم بیاوریم آنجا سخت بگیرد و صحبت بکنید و يك مدتی طول بکشد خوب اداره کل صنعت يك طوری تلقی و تلوقی میچرخد يك ماه هم عقب بیفتد اهمیت ندارد ولی يك وقتی است که شما يك دستگاهی

را راه انداخته‌اید بنائی مثلاً يك بنائی را شروع کرده‌اید حالا نزدیک زمستان است قبل از اینکه باران برسد باید سفارش را بوشاند بنده تصور میکنم این وجه‌حلی که دولت پیدا کرده این طریق بهتر است يك طوری است که هم آن اصل محفوظ است که دولت بنهائی نباید این کار را بکند و هم وقت زیادی تلف نشده است که يك نفر يك نفر باید بمجلس و ملتش برود بکمیسون باضافه مورد هم مورد راه آهن است در همان موردی است که بنده وارد میشوم در فرمایشات آقا که از شدت میل که آقا دارند که زودتر این کار تمام بشود میل دارند بدهند بکمپانی‌ها حالا صرف نظر از اینکه تجربه که کردیم ما را خیلی تشویق نکرده است در این کار (ممکن هم هست که همین حرف آقا صحیح در بیاید و این تجربه فعلیمان هم معلوم شود صحیح نیست) ولی بالاخره ما يك تجربه کردیم به آن طریقی که فرمودند حالا و خیال کرده ایم و باین راه بیائیم بهتر است وارد این راه شدیم پس دادن بيك کمپانی خارجی که من حیث هو هیچ اهمیت ندارد برای این است که میگویند آنها بهتر و زودتر انجام میدهند ما هم خودمان که نمیائیم درست کنیم مهندسین خارجی همان مهندسین یعنی کسانی که اطلاعات دارند همانها عمل میکنند آنها که ما را معطل نمیکند پس آن فرمالیته‌هایی که معمولاً در زندگانی دولت هست و اغلب کار را لنگ میکند باید آنرا مرتفع کنید بنده میگویم آقا لازم نیست این اندازه بحث کنید که بيك کمپانی خارجی بدهید که اینها را بیاورد اما بيك دولتی که محل اطمینان و اعتماد مان است رأی ندهید که میگوید شصت و هفت نفر را بیاورید و با این سرعت که معتقدید و با اینکه میگویند روی اصل تجارتی باید این کار را کرد و بيك کمپانی داد بنده عرض میکنم مسئله اینقدر اهمیت ندارد آقایان موافقت فرمایند که بطور استثناء در مسئله خط آهن که يك کار ساختمانی است که هیچ جنبه دیگری ندارد و خودتان مستحضر هستید بهمین ترتیب حل شود از برای ما میسر نیست که امروز بیائیم

ملتهائی را که میخواهیم مهندس از آنجا بیاوریم اینجا بنویسیم هنوز نمیدانیم از کجاها باید بیاوریم و قیمت متناسب اینجا جمع کنیم و حاضر کنیم و برای این کار هم ضرری نخواهد داشت اصل مسئله این است که يك استثنائی باشد ما حرفی نداریم بعضی از نمایندگان - مذاکرات کافی است

رئیس - آقای بیات

بیات - در این راپرتی که مخبر محترم کمیسیون خارجه بمجلس تقدیم نمودند احاله داده بودند موافقت خودشان را بکمیسون محترم بودجه در صورتیکه در قسمت ملیت ربطی بکمیسون بودجه ندارد و کمیسیون بودجه باید از نقطه نظر مالی خبر بدهد و قسمت ملیت را واگذار کرده بود بنظر کمیسیون خارجه که آن کمیسیون نظر خودش را در خصوص ملیت اظهار کند و اینجا چون اشتباهی شده بود و مخبر کمیسیون خارجه نظر خودشان را بنظر کمیسیون بودجه احاله داده بودند در صورتیکه کمیسیون بودجه در باب ملیت اظهار نظری نکرده بود و البته این قسمت يك قسمتی است که البته همانطوریکه در مجلس آلمان مطرح است چون کمیسیون بودجه هم با آن قانون ۱۳۰۱ که هست نمیتوانست خودش اظهار نظری بکند و اگذار بمجلس کرد و هیچ از طرف کمیسیون بودجه در این باب اظهار نظری نشده و البته هر چه کمیسیون خارجه اظهار نظر کند همان نظر صحیح است

رئیس - در اینجا در راپرت کمیسیون بودجه این موضوع تصریح شده است و آقای مخبر هم آنرا امضا کرده‌اند.

بیات - اجازه میفرمائید.

رئیس - بفرمائید

بیات - عرض کنم این قسمت را چون تکلیف لایحه که داده میشود برای کتراتها در کمیسیون بودجه تصویب میشود و راپرتش را کمیسیون بودجه تنظیم میکنند ولی البته نه از حیث ملیت چون همیشه ملیت را کمیسیون خارجه تصویب میکرد بطوریکه عرض شد اما چون تنظیم لایحه را

کمیسیون بودجه کرده و کمیسیون قسمت مالیش را تصویب کرده و قسمت تبعیتش را واگذار کرده باین که هر طور که کمیسیون خارجه تصویب کردند مخبر بهمانطور راپرت بدهند و در این قسمت اگر مخبر محترم کمیسیون بودجه راپرتی داده اند و امضاء کرده اند از آن نقطه نظر است که موافقت بکمیسون خارجه کرده اند مخبر - همینطور که مذاکره شد این لایحه که در کمیسیون بودجه مطرح شد گرچه در کمیسیون بودجه در قسمت مالی لایحه صحیح نبود ولی چون در لایحه دولت صرفاً ملیت را به تشخیص هیئت وزراء معلوم کرده بود و کمیسیون از نقطه نظر مشاوره و زیرطریق داخل این قسمت شدند از نقطه نظر خود ملیت فقط از نقطه خصوصی و از نقطه نظر عقیده شخصی اعضاء و کمک به آقای وزیر طریقی (کازرونی - فایده اش چه بود) حالا عرض می‌کنم فایده آنرا. آنجا اعضاء کمیسیون بوجه عقیدشان این بود که قانون ۲۳ عقرب که راجع به این است که چهار چیز را نسبت به عموم مستخدمین خارجی باید بتصویب مجلس برسانند و این هم قانونی است که حالا تقریباً درجه دوم قانون اساسی است و در تمام کتراتهایی که منعقد می‌شود این قسمت لازم الرعایه است از نقطه نظر اساسی بعد در آنجا ادله آقای وزیر طریقی اقامه کردند که حالا هم اقامه شد آقای وزیر عدلیه اظهار کردند که عده اینها زیاد است و مشکل است تمام مالکی که احتمالاً بایستی این مستخدمین از آنجا استخدام شوند يکا يك اینجا اسم برده شود و باین دلیل دولت لایحه را اینطور تنظیم کرده بود که پس از آنکه در نظر گرفتند باتشخیص هیئت دولت ملیت آنها تشخیص داده شود. در کمیسیون بودجه که یکی هم خود بنده بودم عرض کردیم خدمت آقای وزیر طریقی که از نقطه نظر مصلحت هیئت دولت و مملکت الفاء آن قسمت از قانون ۲۳ عقرب که باید تشخیص ملیت بتصویب مجلس برسد صلاح نیست و کمیسیون بودجه آنرا صلاح نمیدانست بالاخره یکی

از اعضاء کمیسیون بودجه که آقای فهیمی بودند برای اینکه ذهن آقای وزیر طریقی را متوجه کنند که در کمیسیون خارجه که این قسمت مطرح میشود مذاکره میکنند يك فورمولی پیشنهاد کردند که آن فورمولی است که اینجا عرض شده است که ملیت این مستخدمین استثنائاً همانطور که آقای دیبا هم تذکر دادند بوزارت طریقی اجازه داده شود که ملیت این شصت و هفت نفر مستخدم پس از تشخیص هیئت دولت به تصویب کمیسیون خارجه مجلس شورای ملی برسد ولیکن بطوری که آقای ریاست محترم کمیسیون بودجه فرمودند چون مذاکره و رأی قطعی در مورد ملیت مستخدمین بکمیسون بودجه مربوط نبود بالاخره کمیسیون بودجه به قسمت مالی رأی داد و تعیین قسمت ملیت را بکمیسون خارجه محول کرد پس از آنکه کمیسیون اینطور رأی داد چون تدوین خبر و تقدیم خبر مربوط به کمیسیون بودجه است لایحه دولت را با نظریه کمیسیون که با فرمول آقای فهیمی تهیه کرده بودند همان طور خبرش را دادند و در حقیقت اگر سهوی هم شده است از کمیسیون خارجه شده است برای اینکه خیال کرده‌اند که کمیسیون بودجه رأی به ملیت داده است و الا کمیسیون بودجه در قسمت ملیت هیچ نظری ندارد.

بعضی از نمایندگان - مذاکرات کافی است.

رئیس - آقای ملک فرمایشی دارید

ملک مدنی - خیر کافی است مذاکرات

مؤید احمدی - بنده مخالفم

رئیس - بفرمائید

مؤید احمدی - بعقیده بنده آن اعتراضی را که آقای روحی کردند هیچکس جواب نداد این خبر کمیسیون امور خارجه را بخوانید که نوشته است با ملیت موافقت کرده ایم این جا اصلاً ملیت معین نشده که موافقت کرده باشند این مطلبی بود که آقای روحی تذکر دادند و جوابش داده نشد بنظر بنده باید این موضوع صحبت شود و جوابش داده شود و حل شود

کلای - مخبر کمیسیون خارجه اشتباه کرده است

مویذ احمدی - خوب اشتباه کرده که ما نمیتوانیم رأی بدهیم.

وزیر عدلیه - بنده تصور میکنم حل این قضیه خیلی سهل است آن عبارتی که آن مخصوصاً خبر کمیسیون امور خارجه را خواندم آن عبارت آن شکلی که نوشته شده است حق ایراد را میدهد ولی معلوم میشود و میفهماند که کمیسیون خارجه موافق است ولی عبارت طوری نوشته شده است که ما را باین اشتباهات می اندازد مقصود این است که کمیسیون خارجه میگوید اگر مجلس شورای ملی موافقت کند در این مسئله که من اختیار داشته باشم که وقتی هیئت دولت تشخیص داد به ملیت کمیسیون خارجه هم رأی بدهد با این ترتیب موافقم و با این ترتیب اگر بخواهید رأی بدهید اشکالی ندارد و اگر توضیحی هم آقای مخبر محترم کمیسیون خارجه بخواهند بدهند باید باین شکل باشد.

رئیس - آقایانیکه با کفایت مذاکرات موافقتند قیام فرمایند.

(عده کمی قیام نمودند)

رئیس - تصویب نشد. آقای ملک مدنی

ملک مدنی - عرضی ندارم.

رئیس - آقای روحی.

روحی - عرض کنم که بنده يك راه حلی پیدا کردم که این قضیه را اصلاح کنیم و آن قسمت را هیئت دولت کاملاً توضیح دادند بنده عقیده دارم و پیشنهادی هم روی این عقیده تهیه کرده ام و تقدیم مقام ریاست کردم که مجلس اجازه بدهد به کمیسیون فعلی خارجه که در آنبه هریک از این مستخدمین را که دولت تشخیص کرد ملیتشان را و آورد بکمیسیون امور خارجه اگر کمیسیون رای بدهد آن رای قاطع است و این راه گمان میکنم رفع اشکال را میکنند و منظور آقایان را تامین میکنند که مجلس شورای ملی به کمیسیون فعلی خارجه اجازه بدهد که دولت در هر موقع این مستخدمین را استخدام کرد ملیت اینها را کمیسیون خارجه تصویب

کند و تصویب کمیسیون خارجه خواهد بود البته استثناء راجع بهمین شصت و هفت نفر است

مخبر کمیسیون بودجه - اما راجع به این پیشنهاد الان هم هست همینطور (روحی - این طور نیست آقا) بعد از این مذاکرات و توضیحاتی که آقای وزیر عدلیه دادند اگر يك کلمه (استثناء) بعد از جمله (ملیت آنها) اضافه شود که دیگر دست به آن قانون ۲۳ عقرب نخورده باشد و با این استثناء اجازه داده شده باشد نظریه آقای روحی هم تامین است برای این که در همین لایحه هست که کمیسیون خارجه اجازه دارد این کار را بکند منتهی کلمه فعلی که فرمودید لازم نیست زیرا معلوم نیست که این استخدام تا کی طول میکشد ممکن است تا یکسال طول بکشد و نظری که آقای روحی دارند در همین لایحه تامین شده است و این اجازه را در ذیل همین خبر کمیسیون به کمیسیون خارجه داده است.

رئیس - آقای ملک.

ملک مدنی - عرضی ندارم.

رئیس - آقای بیات.

هرتضی قلیخان بیات - عرض کنم این راپرتی که تهیه شده است همانطور که اظهار شد در صورتی که مجلس موافق باشد با این نظر که نظریه کمیسیون امور خارجه دخیل باشد بعقیده بنده کافی است و همان کلمه استثناء را هم که اضافه بکنند حفظ آن قسمت اولیه و قانون سابق میشود یعنی آن قانون بحال خودش باقی میماند و مجلس بطور استثناء این قسمت را واگذار میکنند بنظر کمیسیون و کمیسیون خارجه هم این راپرتی را که داده بود البته مقصودشان این بوده است و موافقت کمیسیون خارجه را هم که در تنظیم این لایحه داخل کرده اند بعقیده بنده صحیح است و این کلمه استثناء که ضمیمه شود میتواند رای بگیریم و قانون بشود.

وثوق - اجازه میفرمائید

رئیس - توبه ها را رعایت میکنیم. توبه آقا نیست. آقای فهیمی.

فهیمی - عرضی ندارم

بعضی از نمایندگان - کافی است مذاکرات

رئیس - کافی است؟ (نمایندگای - بلی) پیشنهادات قرائت میشود:

پیشنهاد آقای روحی

خبر کمیسیون بودجه را بدین نحو پیشنهاد میکنم: مجلس شورای ملی به کمیسیون خارجه فعلی اجازه میدهد که نسبت بلاوجه استخدام شصت و هفت نفر مهندس و تعیین ملیت آنها در هر موقع که استخدام میشوند اظهار نظر نماید و رأی کمیسیون خارجه قانونی است

روحی - بنده مسترد میکنم

رئیس - پیشنهاد آقای دیبا:

پیشنهاد مینمایم در ماده واحده بعد از جمله ملیت آنها علاوه شود استثناء.

رئیس - آقای دیبا.

طباطبائی دیبا - چنانچه عرض کردم این قانون صریحاً مخالف با قانون ۲۳ عقرب ۱۳۰۱ است و اصلاحی هم فعلاً بنظر نمی آید مگر با این ترتیب که آن قانون بقوت خودش باقی میماند و ضمناً این لایحه هم تصویب میشود.

کازرونی - ممکن است بعنوان يك تبصره اضافه شود

وزیر عدلیه - عرض کنم آن قانون بقوت خودش باقی است و اگر این قانون هم باین شکلی که هست میگذاشت و این کلمه هم نوشته نمیشد بهمین صورت بدون (استثناء) اشکالی نداشت ولی برای اینکه می بینم خاطر نمایندگان محترم متوجه این مسئله است دولت هم موافق است که این (استثناء) اینجا نوشته شود که آن قانون بجای خودش باقی باشد

رئیس - نظر آقای مخبر چیست؟

مخبر کمیسیون بودجه - کمیسیون هم همین نظر را داشته و قبول میکنم.

وثوق - آقا مخالف نظامنامه است نمیشود رأی گرفت

رئیس - چرا آقا؟ فرمائید.

وثوق - عرض کنم که جنبه مالی را کمیسیون بودجه در این جا رأی داده است و جنبه ملیت را باید کمیسیون امور خارجه رأی بدهد و نباید در این جا ما رأی بدهیم این راپرت کمیسیون خارجه را یا باید مخبرش پس بگیرد و همان راپرت کمیسیون بودجه را تقاضا کند و مجلس هم با لفظ استثناء رأی بدهد والا با بودن آن راپرت و این رأی این ترتیب منافات دارد

رئیس - چونت یاد آوری در اطراف نظامنامه بود دفاعش بر عهده بنده است این است که خاطر محترم را متذکر میکنم که آقای مخبر محترم کمیسیون خارجه آمدند این جا و تطبیق آن را بلاوجه کمیسیون بودجه به بنده اعلام کردند بنده این جزئیات را غالباً ملاحظه فرمودید که رعایت میکنم. پیشنهادی از آقای فهیمی رسیده است قرائت میشود: ماده واحده را بطریق ذیل پیشنهاد مینمایم:

ماده واحده - بوزارت طرق اجازه داده میشود که مهندسین و کمک مهندسین و اعضاء فنی را که برای تکمیل راه آهن از بندر شاهپور تا دزفول و نقشه برداری و ساختمان جدید راه آهن از دزفول رو بشمال و از علی آباد رو بجنوب لازم است و همچنین مهندسینی را که برای تشکیل اداره فنی در مرکز و بهره برداری راه آهن شمال و جنوب ضرور باشد از اتباع مالک خارجه که استثنائاً ملیت آنها با تشخیص هیئت وزراء به تصویب کمیسیون امور خارجه مجلس شورای ملی خواهد رسید برای مدت دو سال استخدام نماید. عده مهندسین مزبور از شصت و هفت نفر و اعتبار سالیانه حقوق و مخارج مسافرت آنها از خارجه ایران و بالعکس از چهارصد و چهار هزار تومان نباید تجاوز نماید

رئیس - آقای فهیمی.

فهیمی - بنده مقدمه عرض کنم که تمام این اختلافاتی که با راپرت کمیسیون خارجه و کمیسیون بودجه بود راجع به ملیت اینها هیچ مبني ندارد زیرا در این خبر ها ملیتی نبود و ملیت معین نشده بود که کمیسیون خارجه مخالفتی کرده باشد یا راپرتی داده باشد. وقتی که

این لایحه آمد بکمیسیون بودجه و در اصل لایحه مسئله تابعیت را منحصرأ به تشخیص هیئت دولت معین کرده بود کمیسیون بودجه قدری تأمل کرد و بالاخره برای این که مخالفتی هم با قانون سابق نشده باشد یعنی مداخله مجلس در تعیین ملیت اینها هم بعمل آید این طور در نظر گرفته شد که پس از تشخیص هیئت وزراء با تصویب کمیسیون خارجه معین شود و البته يك محظوراتی را کمیسیون فکر میکرد و بالاخره کمیسیون بودجه با این نظر موافقت کرد زیرا از يك ملت و دولتی که نمیخواهند معین کنند از دول مختلفه و تبعیت های مختلفه است که تعیین آنها الان اشکال دارد و علاوه یکی یکی هم بیاروند کار عقب می افتد بالاخره این طور تشخیص داده شد. حالا راجع به پیشنهادی که بنده کرده ام عرض کنم عین ماده است لکن در عبارت پیشنهادی دولت يك اشکالی بنظر بنده میرسد و آن این است که اول ذکر میکنند که شصت و هفت نفر مهندس و کمک مهندس برای خط آهن و اعضاء فنی را که برای تکمیل راه آهن وغیره لازم است و بعد میگوید: و همچنین مهندسی را که برای تشکیل اداره فنی در مرکز و بهره برداری وغیره لازم است. این عبارت همچو میرساند و از عبارت این طور مفهوم میشود که شصت و هفت نفر برای آن کارها و همچنین فلان. این بود که بنده عده را در آخر ذکر کردم و در اول معین شده که مهندس و کمک مهندس که برای تکمیل راه آهن از بندر شاهپور تا دزفول لازم است و همچنین مهندسی که برای تشکیل اداره فنی و قسمتهای دیگر لازم است استخدام نمایند و عده آنها کلا شصت و هفت نفر میشود و حقوق و خرج سفرشان هم از چهار صد و چهار هزار تومان تجاوز نخواهد کرد و بنظر بنده راجع به عده این عبارت

واضحتر است و روشنتر میشود و موهم تفسیرات دیگری که بگوئیم علاوه بر ۶۷ نفر میشود نیست و الا در اصل مطلب و اصل قضیه و همان چیزی که پیشنهاد شده است بنده کاملاً موافقم با آن. وزیر عدلیه - بنده تصور می کنم که جای هیچ تردیدی نبود که مقصود استخدام منتفی شصت و هفت نفر بود ولی حالا با احترام فرمایشاتی که کردند بنده این جا يك تغییری میدهم که لازم نباشد دیگر این ماده را بکلی تغییر بدهیم فقط کلمه (همچنین) را بر میداریم که هیچ محس شبهه و اشکالی نباشد.

فهیمی - بسیار خوب بنده موافقت میکنم.
 رئیس - نظر آقای مخبر؟
 مخبر - بنده هم موافقم.
 رئیس - رأی میگیریم به ماده واحده یعنی به متن خبر کمیسیون بودجه که مخبر کمیسیون امور خارجه آنرا عیناً قبول کردند و آن نظریات کمیسیون خارجه هم باین ترتیب منظور است و اضافه کلمه (استثناء) پیشنهادی آقای دیبا و حذف کلمه (همچنین) که متفق علیه دولت و مخبر کمیسیون است موافقین ورقة سفید خواهند داد.
 (اخذ و تعداد آراء بعمل آمده پنجاه و چهار)
 (ورقة سفید تعداد شد)

رئیس - عده حاضر در موقع اعلام رأی ۷۷ با کثرت ۵۴ رأی تصویب شد. *
 [۱۰ - موقع و دستور جلسه بعد - ختم جلسه]
 رئیس - اگر آقایان صلاح میدانند جلسه را ختم کنیم جلسه آینده یکشنبه ۳۱ امرداد سه ساعت قبل از ظهر دستور لوائح موجوده
 [مجلس سه ربع ساعت بعد از ظهر ختم شد]
 رئیس مجلس شورای ملی - دادگر

- اسامی رأی دهندگان - آقایان: - طهرانچی - لقیوانی - ثقة الاسلامی - وهاب زاده - دکتر ملک زاده - دکتر نعمان - شریعت زاده - سید کاظم یزدی - میرزا صادق خان اکبر - دکتر عطالله سمعی - فهیمی - رهبری - دکتر ضیائی - مخبر فرمند - حکمت - ساکینیان - بیات - لاریجانی - تربیت - محمد علی میرزادولت شاهی - مسعودی خراسان - سید محمد محیط عبدالعزیز خان دنیا - شریفی - دکتر امیر اعلم - آدینه جان یار علی - محمد ضیائی - ملک مدنی - حیدری - وثوق - اعتبار - هزار جریبی - فتحعلی خان بختیار - اسعد - دکتر سنک - بنکدار - مستم سنک - طباطبائی دنیا - بیات ماکو - ملک زاده آملی - دکتر شیخ - مهنی - امیر دولت شاهی - میرزا یاسی - دهستانی - پوشهری - کازرونی - ایزدی - اسدی - دشتی - بهمانی - دربانی - دبیر سهرابی - حاج محمدرضا بهمانی.

قانون

اجازه برداشت مازاد عایدات ۱۳۰۹ مملکتی برای پرداخت مخارج ۱۳۱۰ بعنوان مساعده

ماده واحده - وزارت مالیه مجاز است مازاد عایدات ۱۳۰۹ را (باستثنای آنچه برای بقیه تعهدات سال مزبور لازم شود و همچنین باستثنای اعتباراتی که ضمن قانون هفدهم مرداد ۱۳۱۰ برای مخارج معینی منظور گردیده است) بطور مساعده و بدون فرع برای پرداخت مخارج منظور در بودجه ۱۳۱۰ مملکتی بکار برده و بعد از محل عایدات هذه السنه رد نماید تا بموجب جمله اخیر صورت ضمیمه قانون بودجه ۱۳۰۸ مملکتی مصوب ۲۶ اسفند ۱۳۰۷ بحساب وجوه ذخیره مملکتی منتقل شود

این قانون که مشتمل بر يك ماده است در جلسه هفدهم امرداد یکهزار و سیصد و ده شمسی بتصویب مجلس شورای ملی رسید
 رئیس مجلس شورای ملی - دادگر

قانون

راجع بنرخ تسعیر جنس مالیاتی

ماده واحده - وزارت مالیه مکلف است در هذه السنه در هر حوزه که نرخ متوسط عادلۀ جنس در سه ماه بعد از برداشت محصول معادل يك نلک یا بیشتر از نرخ تسعیر کمیسیون مذکور در ماده اول قانون متمم ممیزی مصوب (آبانماه ۱۳۰۹) و قانون مصوب بیستم تیر ماه ۱۳۱۰ کمتر بوده باشد بجای میزان تسعیر کمیسیون مزبور همان قیمت سه ماه بعد از موسم خرمن را از مودبان دریافت نمایند.
 این قانون که مشتمل بر يك ماده است در جلسه بیست و چهارم امرداد ماه یکهزار و سیصد و ده شمسی بتصویب مجلس شورای ملی رسید
 رئیس مجلس شورای ملی - دادگر

قانون

اجازه استخدام شصت و هفت نفر مهندسین و اعضاء فنی راه آهن از اتباع

ممالک خارجه برای مدت دو سال

ماده واحده - بوزارت طرق اجازه داده میشود که شصت و هفت نفر مهندسین و کمک مهندسین و اعضاء فنی را که برای تکمیل راه آهن از بندر شاهپور تا دزفول و نقشه بر داری و ساختمان جدید راه آهن از دزفول روه شمال و از علی آباد رو بجنوب لازم است و مهندسی را که برای تشکیل اداره فنی در مرکز بهره برداری راه آهن شمال و جنوب ضرور باشد و اعتبار سالیانه حقوق و مخارج مسافرت آنها از خارجه بایران و بالعکس از چهار صد و چهار هزار تومان تجاوز نمایند برای مدت دو سال از اتباع ممالک خارجه که ملیت آنها استثناء با تشخیص هیئت وزراء بتصویب کمیسیون امور خارجه مجلس شورای ملی خواهد رسید استخدام نمایند اینقانون که مشتمل بر يك ماده است در جلسه بیست و چهارم امرداد ماه یکهزار و سیصد و ده شمسی

تصویب مجلس شورای ملی رسید
 رئیس مجلس شورای ملی - دادگر